

OSNUTEK
19. junij 2020
EVA 2020-1911-0009

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OBRAMBI

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Zakon o obrambi (Uradni list RS, št. 82/94) je bil sprejet leta 1994. Sprejem je pomenil konec prehodnega obdobja, v katerem se je od leta 1990 do leta 1994 postopno izoblikoval obrambni sistem Republike Slovenije kot samostojne države. Z Zakonom o obrambi sta se celovito uredila obrambni sistem, zlasti organizacija, struktura in naloge ter druga vprašanja Slovenske vojske kot klasične vojaške organizacije, ter področje civilne obrambe. Zakon je uredil vprašanja, pomembna za organizacijo in pripravo obrambe, ki je v celoti prešla v pristojnost države. Obrambni sistem se je tako ločil od sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, razen v tistih rešitvah, v katerih se sistema dopolnjujeta. Na tej podlagi se je v obdobju po letu 1995 iz nekdanje Teritorialne obrambe razvila Slovenska vojska. Tem spremembam je sledilo tudi urejanje vojaške dolžnosti kot temelja sistema popolnjenja Slovenske vojske z novelo Zakona o vojaški dolžnosti (Uradni list RS, št. 94/95 – uradno prečiščeno besedilo).

Pri Zakonu o obrambi je bilo upoštevano temeljno izhodišče, da se z njim določijo zlasti vrsta, obseg in organizacija obrambe države, skladno s 124. členom Ustave, ki določa, da zakon, ki ureja ta vprašanja, sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev. Na tej podlagi je bilo izhodišče tudi, da se pri urejanju vojaške organizacije čim bolj upoštevajo splošni predpisi. Zato je bila Slovenska vojska v Zakonu o obrambi urejena predvsem z vidika posebnih vprašanj organiziranja, obsega in delovanja vojaške organizacije. Za pripadnike stalne sestave Slovenske vojske so zato veljali predpisi o javnih uslužbencih, če posamezno vprašanje ni bilo urejeno v Zakonu o obrambi. Pri zdravstvenem zavarovanju pripadnikov se je vojaška organizacija skoraj v celoti naslonila na sistem javnega zdravstva. Podobno je bilo izhodišče za urejanje invalidskega in pokojninskega zavarovanja pripadnikov ter za druga področja, povezana z organiziranjem in delovanjem vojaške organizacije.

Z Zakonom o obrambi so se uredila temeljna organizacijska vprašanja Slovenske vojske. Določila so se načela vodenja in poveljevanja v Slovenski vojski in opredelila najpomembnejša vprašanja opravljanja vojaške službe. Zakon je uredil tudi čine, podeljevanje činov in poviševanje ter vojaške šole. V posebnem poglavju so bila urejena

delovnopravna vprašanja po načelu, da za javne uslužbence na obrambnem področju veljajo predpisi o javnih uslužbencih, če z Zakonom o obrambi posamezno vprašanje ni urejeno drugače. Zakon je za pripadnike stalne sestave Slovenske vojske uveljavil pogodbe o zaposlitvi za določen čas in uredil posebne delovne pogoje. Institut pogodbe o zaposlitvi, ki je pomenil posebno ureditev v odnosu do splošnega zakona o delovnih razmerjih, je bil v javni sektor uveden prvič. Z zakonom je bilo določeno, da poklicni vojaki lahko delajo v Slovenski vojski le do 45. leta starosti. Vse to je povzročilo več pobud za oceno ustavnosti zakonskih določb.

Zakon o obrambi je bil prvič noveliran leta 1997, ko sta se z Zakonom o spremembi in dopolnitvi Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 44/97) pooblastilo za določanje objektov in okolišev objektov, ki so posebnega pomena za obrambo, ter določanje ukrepov za njihovo varovanje prenesla z ministra, pristojnega za obrambo, na Vlado Republike Slovenije, uveden pa je bil tudi institut soglasij ministrstva k prometu z zemljišči v okoliših objektov posebnega pomena za obrambo, če obrambni interes ni bil zavarovan z drugimi predpisi. Istega leta je sledila še ena manjša sprememba zakona, in sicer je bil z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 87/97) zožen krog upravičencev do štetja zavarovalne dobe s povečanjem le na nekatere pripadnike stalne sestave Slovenske vojske in delavce Obveščevalno varnostne službe.

Naslednja, bistveno obsežnejša novela Zakona o obrambi je bila sprejeta leta 2002. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 47/02) so se uredila ključna vprašanja za sodelovanje države v sistemu kolektivne obrambe. Določila se je nova struktura sil v Slovenski vojski in poenostavil sistem poveljevanja. Na novo se je uredila obveščevalno-varnostna dejavnost za obrambo. Bistveno so se razširile zakonske določbe, ki urejajo vojaško službo oziroma poklicno delo na obrambnem področju. V Slovensko vojsko je bila za nekatere formacijske dolžnosti uvedena kategorija vojaških uslužbencev. Širše so bili urejeni posebni pogoji dela, ki izhajajo iz narave in posebnosti vojaške službe oziroma dela na obrambnem področju. Razširjene so bile možnosti za kadrovanje stalne sestave ter oblikovanje enot in skupin za opravljanje vojaške službe zunaj države. Uvedeno je bilo prostovoljno služenje v pogodbeni rezervi. Zakon je za delavce na obrambnem področju uvedel tudi pravico do sindikalnega združevanja in delovanja ter pogoje, pod katerimi to lahko poteka.

Po sprejemu sprememb Zakona o obrambi maja 2002 so bile najpomembnejše rešitve tudi uveljavljene. Opravljena je bila reorganizacija Ministrstva za obrambo (zlasti upravnega dela), vojna sestava Slovenske vojske pa se je zmanjšala s 47.000 na okoli 30.000 pripadnikov. Ukinjena so bila območna vojaška teritorialna in nekatera operativna poveljstva ter leta 2003 ustanovljeno poveljstvo sil. Uvedena je bila nova struktura sil s prednostnim popolnjevanjem sil za posredovanje. Povečan je bil obseg sodelovanja v mirovnih operacijah. Načrtno so se začele opuščati posamezne sestavine vojaške dolžnosti v miru, oktobra 2003 se je končalo tudi opravljanje vojaškega roka v miru. Z uveljavljanjem projekta poklicne vojske s pogodbeno rezervo (PROVOJ) se je bistveno povečala popolnitev prednostnih enot.

Hkrati s temi procesi so tekle tudi aktivnosti za vključevanje Republike Slovenije v Nato in EU. Neposredno pred polnopravnim članstvom je bila sprejeta druga novela Zakona o

obrambi (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o obrambi, Uradni list RS, št. 40/04), s katero so se uredila še nekatera dodatna vprašanja, povezana z delovanjem v Natu, zlasti pa so se uveljavile rešitve, ki naj bi omogočile postopno odpravo dela kadrovskih neskladij v vojski. Upoštewane so bile tudi prve izkušnje po spremembi sistema popolnjenja vojaške organizacije.

Podobno kot je potekal proces sprememb v obrambnem sistemu vendar je teklo z določenim zamikom tudi normativno, organizacijsko in funkcionalno urejanje javnega sektorja. Tako so bili leta 2002 sprejeti novi zakoni o državni upravi, javnih uslužbencih in sistemu plač v javnem sektorju ter številni izvršilni predpisi, s katerimi se urejajo posamezna vprašanja v javnem sektorju. Vsi ti predpisi so vplivali tudi na obrambno področje, saj je Zakon o obrambi urejal zgolj tista vprašanja, ki so neposredno povezana z obrambnim delovanjem oziroma temeljijo na posebnostih dela v vojski in na obrambnem področju sploh. Pri tem so bila ugotovljena tudi nekatera neskladja oziroma vprašanja, ki jih je treba še ustrezneje urediti, dopolniti ali spremeniti. S postopnim razvojem poklicne vojske so se ta vprašanja množila, pojavljala so se nova in večala se je potreba po dodatni zakonski ureditvi opravljanja službe v Slovenski vojski. Z Zakonom o sistemu plač v javnem sektorju so bila določena izhodišča tudi za plače v Slovenski vojski. Organizacija in uvedba novega plačnega sistema za javni sektor sta trajali celotno obdobje od leta 2002 do leta 2008, s 1. 8. 2008 pa je bil opravljen prehod na nov plačni sistem. Za vojsko je bila namesto kolektivne pogodbe uveljavljena Uredba o uvrstitvi formacijskih dolžnosti in nazivov v Slovenski vojski v plačne razrede (Uradni list RS, št. 71/08, 78/08 in 85/10).

Glede na navedeno stanje, ureditev nekaterih vprašanj vojaške službe v Zakonu o obrambi in doseženo stanje pri razvoju ter uveljavljanju poklicne vojske s pogodbeno rezervo je bila čedalje bolj izražena potreba po posebni zakonski ureditvi vojaške službe v Slovenski vojski, zato je bil leta 2007 sprejet Zakon o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07). Ta zakon je skladno z 22. členom Zakona o javnih uslužbencih uredil posamezna vprašanja vojaške službe za poklicne pripadnike Slovenske vojske v delu, ki v Zakonu o obrambi še ni urejen, oziroma je dodatno opredelil posamezna vprašanja, za katera so načela določena v Zakonu o obrambi. Posebej so se z zakonom uredile nekatere posebnosti delovnopravnega značaja, ki izhajajo iz posebnosti in odgovornosti vojaške službe in so bile v Zakonu o obrambi presplošno opredeljene. Tako je bila zagotovljena zakonska podlaga za učinkovitejše delovanje poklicne vojske s pogodbeno rezervo ter za njeno kadrovske popolnjenje in prehajanje kadrov v civilne poklice po končani vojaški karieri. Težave, ki nastajajo pri urejanju delovnopravnih vprašanj za pripadnike stalne sestave znotraj javnega sektorja, so povzročile, da so se nekatere posebne zahteve, ki izhajajo iz poklicnega opravljanja vojaške službe, uredile v Zakonu o službi v Slovenski vojski.

Z zakonom o službi v Slovenski vojski so bili v začetni fazi doseženi pozitivni učinki pri pridobivanju, nagrajevanju in zadrževanju kadra. Z nastopom finančne krize ter posledično s finančnimi restrikcijami v obrambnem resorju pa so se pozitivni učinki zakona pri nagrajevanju in pridobivanju kadrov po letu 2010 praktično izničili. Število pripadnikov stalne sestave, kot tudi pripadnikov prostovoljne pogodbene rezervne sestave se je začelo zmanjševati in ni bilo več mogoče zagotoviti načrtovanega obsega Slovenske vojske.

Leta 2016 je bil na Ministrstvu za obrambo opravljen strateški pregled obrambe (v

nadaljevanju SPO), katerega glavni cilj je bil določiti ukrepe in aktivnosti za zagotovitev pripravljenosti in obrambne sposobnosti Republike Slovenije, opredeljenih v strateških in razvojnih dokumentih na obrambnem področju. SPO je tudi podlaga za usmerjanje nadaljnega razvoja obrambnega sistema in njegovih zmogljivosti, da bo sposoben učinkovitega delovanja skladno s svojim poslanstvom. Na podlagi opravljenih analiz se kot ugotovitev predlaga, da se prizadevanja za izboljšanje obrambe države usmerijo v razvoj zmogljivosti za bojevanje, zagotovitev razmer za izboljšanje pripravljenosti in vzdržljivosti Slovenske vojske, vzpostavitev mehanizmov za hitro povečanje sil ob vojaški ogroženosti države in za povečanje odpornosti države na sodobne in prihodnje varnostne grožnje. Pri tem je poleg bistvenega povečanja obrambnega proračuna ključen tudi celovit pristop pri zagotavljanju sistemskih razmer za delovanje poklicne vojske. V dokumentu Strateški pregled obrambe 2016 so kot ključni ukrepi na kadrovske in organizacijskem področju opredeljeni ukrepi za povečanje zanimanja za zaposlitev v Slovenski vojski ter za programirano zadrževanje in zaustavitev zmanjševanja kadrovske sestave mirnodobne in rezervne strukture Slovenske vojske.

Kljub več ukrepom število odhodov iz Slovenske vojske presega obseg novih zaposlitev, pri čemer so najbolj kritična skupina vojaki. Vzroki za takšno stanje so predvsem v nizkih plačah, zahtevnosti vojaškega poklica, zahtevnih merilih za zaposlitev in sklepanju pogodb za zaposlitev za določen čas, kar Slovensko vojsko kot delodajalca na trgu delovne sile postavlja v nekonkurenčen položaj. Takšno stanje zahteva sprejem ustreznih ukrepov za ustavitev negativnih teženj zaposlovanja.

Pregled zaposlovanja v Slovenski vojski od leta 2008 dalje je razvidno iz spodnje tabele.

Leto	Vloge za zaposlitev v SV	prihodi	odhodi	razlika	stanje ob koncu leta
2008	430	327	297	30	7.033
2009	1.523	680	217	463	7.502
2010	719	342	332	10	7.538
2011	549	296	282	14	7.567
2012	514	170	265	-95	7.435
2013	392	171	293	-122	7.313
2014	457	140	311	-171	7.133
2015	736	264	382	-118	7.009
2016	587	205	317	-112	6.875
2017	298	137	286	-149	6.777
2018	214	117	266	-149	6.640
2019	215	111	345	-234	6.402

Podobni trendi so na področju popolnjenja Slovenske vojske s prostovoljno pogodbeno rezervo, kar je razvidno iz spodnje tabele.

Leto	Vloge za PRS	prihodi	odhodi	razlika	stanje ob koncu leta
------	--------------	---------	--------	---------	----------------------

2008	528	479	117	362	1.923
2009	603	13	230	-217	1.706
2010	352	99	183	-84	1.622
2011	313	48	47	1	1.623
2012	266	21	67	-46	1.577
2013	100	2	309	-307	1.270
2014	75	0	121	-121	1.149
2015	235	1	419	-418	731
2016	168	237	76	161	892
2017	285	142	94	48	940
2018	135	63	175	-112	828
2019	126	37	188	-151	677

S spremembami in dopolnitvami Zakon o obrambi se predlaga spremembe na kadrovskem področju, s katerimi bodo spremenjene in nadgrajene rešitve, ki so se v dosedanji praksi pokazale kot izrazito nestimulativne za zaposlovanje v Slovenski vojski, kar bo omogočilo boljše kadrovske popolnjevanje Slovenske vojske.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Temeljni cilji predloga zakona so:

- uveljavitev sprememb pri popolnjevanju stalne sestave in prostovoljne pogodbene rezerve Slovenske vojske, s katerimi se bo zagotovilo interes kandidatov za zaposlitev v Slovenski vojski in za pogodbeno opravljanje vojaške službi v rezervni sestavi Slovenske vojske, zagotovilo programirano zadrževanje kadrov ter zaustavilo zmanjševanje kadrovske sestave Slovenske vojske,
- urediti posebnosti delovnopravnega značaja, ki izhajajo iz specifičnosti in odgovornosti vojaške službe, za katere so dosedanje izkušnje pri popolnjevanju in delovanju poklicne vojske pokazale, da niso ustrezno urejene;
- dodatno urediti status vojakov po 45 letu dopolnjene starosti, možnost njihovega zadrževanja v Slovenski vojski ter njihov prehod v ministrstvo ali druge državne organe.

2.2 Načela predloga zakona

Temeljni cilji bodo uresničeni z upoštevanjem naslednjih načel:

- Slovenska vojska je del javnega sektorja, pri čemer se za njene pripadnike posamezna delovnopravna vprašanja in tudi plače urejajo ob polnem upoštevanju posebnih zahtev

poklicnega opravljanja vojaške službe v državi ali zunaj nje oziroma na obrambnem področju;

- poklicno in pogodbeno opravljanje vojaške službe je poseben, z zakonom urejen način uresničevanja državljanske dolžnosti do obrambe države, določene z Ustavo;
- za delovnopravna vprašanja pripadnikov vojske veljajo predpisi o javnih uslužbencih, če z zakonom o obrambi ali zakonom o službi v Slovenski vojski posamezno vprašanje ni urejeno drugače;
- poklicni pripadniki stalne sestave vojske zaradi opravljanja vojaške službe ne smejo biti v slabšem položaju kot drugi javni uslužbenci.

2.3 Poglavitne rešitve zakona

Za večjo zainteresiranost kandidatov za pogodbeno opravljanje vojaške službi v rezervni sestavi Slovenske vojske bo omogočeno sklepanje pogodb za najmanj 1 (eno) leto (doslej za najmanj 5 let). Program temeljnega vojaško strokovnega usposabljanja za pogodbene pripadnike predpiše minister na predlog Generalštaba Slovenske vojske, pri čemer se program prilagodi pripadnikom pogodbene rezerve, ki so v delovnih razmerjih pri drugih delodajalcih, tako da se zasleduje cilj, da se doseže enako stopnjo usposobljenosti, kot je določeno za stalno sestavo Slovenske vojske. TVSU bi se za pripadnike pogodbene rezerve na ta način, zaradi njihovih nalog pri delodajalcih lahko prilagodilo na način, da bi omogočili čim več pripadnikom pridobitev temeljnega vojaškega usposabljanja, ob čim manjši odsotnosti od rednega dela pri delodajalcu.

S predlagano spremembo se širi tudi nabor obveznosti pogodbenih pripadnikov, s čimer se želi zagotoviti večjo uporabnost rezervne sestave tudi v miru, obenem pa preprečiti prekinitve pogodb zaradi vpoklica pogodbenih pripadnikov v vojaško službo, ki zaradi kadrovske podhranjenosti stalne sestave Slovenske vojske postaja vse bolj stalnica. Poleg opravljanja vojaške službe je v miru s predlaganimi spremembami možen tudi vpoklic na opravljanje nalog, ki so nujne za zagotavljanje pripravljenosti Slovenske vojske, pri čemer bo ostal status pogodbenega pripadnika enak, kot v primeru vpoklica na usposabljanje in bo v tem času ohranil višino plače, ki jo prejema pri delodajalcu.

Predlaga se možnost podaljšanja pogodbe o zaposlitvi za vojake tudi po dopolnjenem 45 letu, s čimer bi Slovenska vojska reševala problematiko popolnitve deficitarnih formacijskih dolžnosti in ohranjala v strukturi vojake s specialističnimi znanji, ki bi jim v nasprotnem primeru prenehala pogodba o zaposlitvi po 45 letu starosti. S tem bi se povečala tudi socialna varnost za pomemben del zaposlenih vojakov tudi po 45 letu starosti, če bodo izpolnjevali pogoje za zasedbo delovnih mest v Slovenski vojski. Formacijske dolžnosti, na katerih bi se pogodba o zaposlitvi lahko podaljšala tudi po 45 letu, bi s posebnim sklepom določil minister na predlog Generalštaba Slovenske vojske.

S spremembo tretjega odstavka 93. člena se predlaga, da bi vojak po dopolnjenem 45 letu ob razporeditvi v ministrstvo ali drug državni organ obdržal število doseženih plačnih razredov, ne glede na določbe zakona, ki ureja sistem plač v javnem sektorju. Če bi vojak po razporeditvi v ministrstvo ali drug državni organ prejel plačo v nižjem znesku, kot je znesek plače, ki jo je prejemal do razporeditve, mu ministrstvo do izenačitve izplačuje razliko do zneska plače, ki jo je prejemal do razporeditve. S tem bi vojakom po 45 letu, po tem, ko bi zaključili službovanje v Slovenski vojski, omogočili ohranitev socialnega statusa.

S predlaganim enajstim odstavkom 93. člena se dodatno poenostavlja postopek zaposlovanja pripadnikov Slovenske vojske v ministrstvo ali drug državni organ. Predlagano je, da se takšna razporeditev opravi brez javnega natečaja.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZA JAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Dodatna finančna sredstva bodo potrebna za plačevanje razlike v plači v primeru, ko bi bil vojak razporejen v ministrstvo ali drug državni organ na nižje vrednoteno delovno mesto. Glede na število vojakov, ki bi bili lahko razporejeni v ministrstvo ali drug državni organ se ocenjuje, da bi bilo treba v letu 2021 zagotoviti 35.000,00 evrov dodatnih sredstev, V naslednjih petih letih bi se letni znesek postopno povečeval, tako da se ocenjuje se, da bi bile skupne finančne posledice v naslednjih petih letih 500.000 evrov.

Sprejem zakona ne bo imel finančnih posledic za druga javna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona v višini bodo zagotovljena v državnem proračunu za leto 2021 in sicer v finančnem načrtu Ministrstva za obrambo ob pripravi sprememb proračuna za leto 2021.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

AVSTRIJA

Delovnopравни status zvezne vojske pa urejajo še zakoni o uradniškem delovnopravnem razmerju, plačah, o uslužbencih in dodatkih v vojski. Poseben zvezni zakon ureja naloge in pristojnost vojske pri vojaški obrambi države.

Pripadniki zvezne vojske so del državnih struktur, zato zanje načeloma veljajo isti predpisi kot za druge državne uslužbenke. Nekatere izjeme veljajo le za pripadnike vojaške organizacije, in sicer na področjih disciplinskega prava in plač ter nagrajevanj.

Vojaška organizacija zaposluje pripadnike za določen in nedoločen čas. Vojaški osebi s statusom vojaškega pogodbenika za določen čas, ne glede na rang (vojaške in podčastniške dolžnosti do čina višji štabni vodnik), se pogodba prekine, ko dopolni starost 40 let.

Vsem vojaškim osebam, ki imajo pogodbo za določen čas (vojaški pogodbeniki za določen čas in vojaški uslužbenci po pogodbi), pripada, ne glede na rang (vojaška ali podčastniška dolžnost) in če se jim izteka pogodba o zaposlitvi, pravica do uveljavljanja zahteve za pridobitev poklicne kvalifikacije. Če je imela vojaška oseba veljavno pogodbo za tri leta, ji v četrtem letu vojaški sistem pomaga pri usposabljanju za poklic v civilnih strukturah. Zahteva

za pridobitev poklicne kvalifikacije obsega vse ukrepe, ki omogočijo posamezniku, da po izteku pogodbe najde delo v civilnem okolju. Stroške prešolanja do višine približno 34.050 evrov krije vojska. Še dodatno pa dobi pripadnik v letu, ko se usposablja za poklic v civilnem okolju, 75 oziroma 95 odstotkov zadnje izplačane plače. Pripadniki vojaške organizacije so vključeni v obvezno zdravstveno, nezgodno in pokojninsko zavarovanje, ne le med zaposlitvijo, temveč tudi v času, ko opravljajo prekvalifikacijo za civilni poklic.

BELGIJA

Kraljevi odlok iz leta 2001 določa strukturo obrambnega področja v Kraljevini Belgiji in pristojnosti organov in subjektov, ki so del njega. Oborožene sile so eden izmed teh subjektov. Civilno osebje na področju obrambe spada med državne uradnike, zato zanj veljajo enaki predpisi kot za zaposlene na vseh drugih ministrstvih v državi, pripadniki vojske pa niso državni uradniki, zato zanje veljajo drugačni predpisi. V vojski se lahko zaposlijo tudi osebe z dvojnim državljanstvom, pri čemer ni nujno, da je eno izmed teh belgijsko, zaposlijo se lahko tudi tujci iz posameznih držav. Dovoljeno je organiziranje oziroma delovanje sindikatov, in sicer tako za civilno osebje kot za pripadnike vojske, vendar so pravne podlage za delovanje enih in drugih različne.

Pri zaposlovanju in upokojevanju vojaških oseb se uporabljajo različni predpisi. Od vrste predpisa, ki je podlaga za zaposlitev, je odvisno tudi trajanje zaposlitve. Vojaške osebe se lahko zaposlijo za določen čas, in sicer kot prostovoljci za dve do štiri leta. Že ob zaposlitvi so seznanjeni s tem, da podaljšanje zaposlitve ni mogoče. Vojaškim osebam, ki se zaposlijo za nedoločen čas, zaposlitev preneha, ko dosežejo zakonsko predpisano starost za upokožitev, ki je ne glede na kategorijo 56 let. Izjeme so pripadniki s činom generalmajorja, ki se upokojujejo pri 59 letih, in s činom generalpodpolkovnika, ki se upokojujejo pri 61 letih.

FRANCIJA

Obrambni sistem v Franciji ureja Zakon o obrambi ali *Code de la defense*. Zakon obsega ureditev obrambnega področja, organizacijo ministrstva za obrambo, organizacijo, odnose in službo v vojski. Ureja tudi upravna in finančna vprašanja, povezana z obrambo.

Poklicni vojaki so zaposleni na Ministrstvu za obrambo, ki je del državne uprave, vendar s samostojno ureditvijo delovnih razmerij in plač. Vojaki so lahko kot prostovoljci zaposleni za pet let, kot poklicni vojaki lahko ostanejo v vojski do 25 let, častniki po pogodbi pa do 20 let. Za častnike in podčastnike z zaposlitvijo za nedoločen čas veljajo starostne omejitve. Za podčastnike so omejitve: podčastniki vodniki do 45. leta, štabni vodniki do 50., višji štabni vodniki do 56., praporščaki do 57., vojaško zdravstveno osebje do 57. in vojaški glasbeniki do 64. leta starosti. Omejitve za častnike do čina polkovnika je do 57. leta, za generale do 61., za častnike, zaposlene v administraciji in logistiki, do 60. leta, za generale, zaposlene v administraciji in logistiki, do 62. leta starosti. V medicini, farmaciji, veterini in zobozdravstvu je omejitev do 60. leta in za generale v teh strukturah do 65. leta starosti.

Francosko ministrstvo za obrambo je leta 2009 začelo obsežen program z naslovom Mobilna obramba, katerega namen je pomagati vojaškim in civilnim osebam pri odhodu iz službe. Projekt je povezan z načrtovanim zmanjševanjem števila pripadnikov oboroženih sil na 225.000 do leta 2015. Tako se v naslednjih letih pričakuje večje število odhodov neperspektivnega kadra in rednih upokožitev. Za uresničitev programa je bila v sestavi Direkcije za človeške vire Ministrstva za obrambo ustanovljena Agencija za prekvalifikacijo

pripadnikov obrambnih sil. Njene naloge so svetovanje, spremljanje kadra, ki zapušča oborožene sile, prekvalifikacija, iskanje ustreznega delovnega mesta in zaposlovanja v civilnem sektorju, kar velja za vse civilne in vojaške osebe, ki so preživele več kot štiri leta v aktivni službi in iz nje odhajajo kot višek ali neperspektiven kader (vključno s častniki v činu polkovnika). Zaradi lažjega zaposlovanja je agencija sklenila pogodbe s 33 večjimi podjetji, v katerih po končanem usposabljanju in prekvalifikaciji zaposlujejo civilni in vojaški kader po prenehanju dela v vojski. Agencija sodeluje z vojaškim centrom za poklicno usposabljanje, ki izvaja poklicno usposabljanje in prekvalifikacijo pripadnikov vojske, ki so bili v službi od pet do 25 let, za 32 različnih poklicev.

Zdravstveno in nezgodno zavarovanje vojaških in civilnih oseb, ki delajo v vojski, urejajo civilni zakonik ter zakoni o obrambi, o civilnih in vojaških pokojninah, o vojaških invalidih in žrtvah vojne, o javnem zdravstvu, o javnih službah in o socialni varnosti. Vojaške osebe plačujejo enako kot drugi zaposleni obvezne prispevke za socialno varnost, s čimer imajo zagotovljeno osnovno zdravstveno zavarovanje. Velika večina zaposlenih plačuje dodatno zdravstveno zavarovanje, ki ga v različnem obsegu ponujajo zdravstvene zavarovalnice. Poleg tega se vsak posameznik po svoji presoji odloči, ali bo sklenil in plačeval nezgodno zavarovanje. Za vojaške in civilne osebe, zaposlene na obrambnem ministrstvu, ki umrejo ali postanejo invalidi med opravljanjem dolžnosti, so ustanovljeni skladi za pomoč, iz katerih se zagotavljajo sredstva za izplačila ob smrti ali invalidnosti. Vojaške osebe se lahko tudi same nezgodno zavarujejo pri Association Générale de Prévoyance Militaire (AGPM) ali Groupement Militaire de Prévoyance des Armées (GMPA), ki omogočata zavarovanje pripadnikov vojske proti vsem tveganjem v operacijah.

HRVAŠKA

Zakon o službi v oboroženih silah Republike Hrvaške ureja vsa vprašanja, povezana s službo v vojski, in sicer postopke zaposlitve, pravice, dolžnosti in odgovornosti pripadnikov, vrste činov, napredovanja v činih, prenehanje vojaške službe in druga področja, povezana s službo v hrvaški vojski. S tem zakonom je pripadnikom, ki so sicer uslužbenci Ministrstva za obrambo, priznan drugačen pravni status kot drugim javnim uslužbencem na Hrvaškem.

Delodajalec sklene s kandidati za vojake pogodbo za štiri leta. Po tem obdobju se lahko pogodba podaljša še za pet let in nato še tretjič za šest let. Podčastniki, častniki in vojaški specialisti, ki izpolnjujejo predpisane zahteve in opravijo predpisano usposabljanje, se v vojski zaposlijo za nedoločen čas. Vojaki so lahko po tem, ko dobijo prvo službeno oceno in če izpolnijo tudi vse druge zdravstvene in varnostne pogoje, napoteni na ustrezno usposabljanje za podčastnike, častnike ali vojaške specialiste. Po končanem usposabljanju postanejo pripadniki vojske za nedoločen čas.

Zdravstveno in pokojninsko zavarovanje aktivnih vojaških oseb urejajo Zakon o službi v oboroženih silah, Zakon o pokojninskem zavarovanju in Zakon o pravicah iz pokojninskega zavarovanja aktivnih vojaških oseb, pripadnikov policije in drugih pooblaščenih oseb.

Ministrstvo za obrambo nenehno uresničuje program skrbi za nekdanje pripadnike vojske in ministrstva. Ugodnosti po tem programu so deležni tisti, ki izpolnjujejo pogoje, določene v Zakonu o pravicah iz pokojninskega zavarovanja aktivnih vojaških oseb, pripadnikov policije in drugih pooblaščenih oseb. Tisti pripadniki vojske, ki so zaradi invalidnosti, ki je posledica opravljanja poklica, nezmožni za nadaljnje delo v vojski, so upravičeni do prejemanja dela invalidske pokojnine, tudi če se ponovno zaposlijo drugje.

NIZOZEMSKA

Glavni zakon za zaposlene v vojaški organizaciji je Zakon o vojaških javnih uslužbencih (Militaire ambtenarenwet), ki ureja njihov pravni status. S posebnimi zakoni se urejajo pokojninsko zavarovanje vojaških oseb ter disciplinska in kazenska odgovornost.

Vsi zaposleni na področju obrambe, tudi zaposleni v vojski, so javni uslužbenci v sektorju obrambe in imajo svojo kolektivno pogodbo. V nizozemski vojski je dovoljeno zaposlovanje oseb z dvojnimi državljanstvom, če je eno izmed njih nizozemsko. Zelo redko, le v posebnih okoliščinah in samo začasno, lahko status pripadnika nizozemske vojske dobi tudi oseba, ki nima nizozemskega državljanstva. Sindikalno združevanje v vojski ni dovoljeno.

Pri zaposlovanju poklicnih vojakov se uporabljajo tako pogodbe za določen kot za nedoločen čas. Uporabljajo tako imenovani prilagodljiv sistem kadrovanja, katerega bistvo je, da je vojaška kariera sestavljena iz treh faz. Vsak vojak začne kariero v vojski s prvo fazo, ki obsega osnovno usposabljanje in nekaj let službe, v drugi fazi pa pridobiva specialistično znanje. Starostna meja za vstop v drugo fazo je trenutno 35 let, vendar se bo v prihodnje prilagajala in ne bo natančno določena. V prvih dveh fazah se pogodbe o zaposlitvi sklepajo za določen čas, v tretji pa se častnikom ponudi pogodba za nedoločen čas, ki lahko traja do izpolnitve pogojev za starostno upokožitev. Odločitev o tem, ali bo posameznik napredoval iz prve v drugo fazo in nato v tretjo, sprejme delodajalec in je odvisna od potreb organizacije in posameznikovih sposobnosti ter motiviranosti za nadaljnji razvoj. Če posameznik ne dosega meril za prehod med fazami, se pogodba prekine.

V Zakonu o vojaških javnih uslužbencih so poleg starostne omejitve, ki je trenutno povprečno 58 let (za pripadnike s činom podpolkovnika in višjimi čini med 60 in 65), določeni tudi drugi razlogi, zaradi katerih se pogodba o zaposlitvi prekine. To so na primer zdravstveni razlogi, varnostni zadržki ali kršitve vojaške discipline.

Obseg pravic, ki jih imajo pripadniki vojske po odhodu iz organizacije, je odvisen od vzroka njihovega odhoda. Če se je njihova pogodba za določen čas iztekla ali so vojsko zapustili prostovoljno, imajo malo pravic, več jih imajo ob odhodu iz vojske zaradi starostne omejitve. Ministrstvo za obrambo jim pri iskanju druge zaposlitve zunaj vojske lahko pomaga s kariernim svetovanjem, če pa se nekdanji pripadniki vojske ne morejo zaposliti, jim pod posebnimi pogoji poleg mesečne pomoči za nezaposlene pripadajo še dodatne ugodnosti.

Pripadniki vojske, ki morajo oditi iz organizacije zaradi starostnih omejitev, so upravičeni do prejemanja nadomestila v višini 73 odstotkov zadnje plače, in sicer do takrat, ko dosežejo starost 65 let, kar je pogoj za starostno upokožitev. To velja le za tiste pripadnike, ki so že v tretji fazi kariere. Nadomestila plačuje Ministrstvo za obrambo, pogoji, ki jih mora izpolnjevati nekdanji pripadnik, da je upravičen do prejemanja nadomestila, pa so določeni v posebnem zakonu.

Poklicni pripadniki vojske so vključeni v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje. Vplačuje se mesečni prispevek, ki je približno 20 odstotkov neobdavčenega mesečnega dohodka, in sicer plača delodajalec 70 odstotkov, zaposleni pa 30. Po 40 letih službe pripadniki vojske prejmejo t. i. kombinirano pokojnino (osnovno pokojnino od države in dodatno pokojnino), ki

znaša približno 70 odstotkov zadnje plače. Sorodniki umrlih pripadnikov vojske prav tako prejemajo do 70 odstotkov pokojnine, vendar pod posebej določenimi pogoji.

SLOVAŠKA

Naloge, uporabo, vodenje, odnose, upravljanje, mobilizacijo, pripravo, usposabljanje, mednarodno sodelovanje, sodelovanje v mednarodnih operacijah ter poveljevanje in nadzor Oboroženih sil Slovaške republike podrobneje ureja Zakon o oboroženih silah (2002). Statusne zadeve pripadnikov oboroženih sil in odnose med izvrševanjem državne službe celostno ureja Zakon o državni službi poklicnih vojakov v Oboroženih silah Slovaške republike (2005),. Zakon o socialnem varstvu policistov in vojakov (2002) pa poleg temeljnih določb ureja zdravstveno in nezgodno zavarovanje ter zavarovanje med vojaško službo.

V skladu s slovaško zakonodajo lahko državljan Slovaške in druge članice EU oziroma članice mednarodne organizacije v skupnem interesu na področju obrambe (Nato), katere članice je tudi Slovaška, in ima stalni naslov na območju Slovaške, služi v državni službi na Slovaškem oziroma v slovaških oboroženih silah. Slovaške oborožene sile torej lahko zaposlujejo tudi osebe z dvojnimi državljanstvom in tujce.

Poklicni vojaki so glede na delovnopravno ureditev sestavni del državne uprave. Zaposlujejo se za določen čas, od treh do največ šestih let. Kandidat za vojaka ima lahko največ 25 let, za častnika pa 30 let (starostna omejitev ne velja za vojake, ki delujejo v pravni službi ali vojaškem zdravstvu ali so postavljeni na položaj vojaškega duhovnika, športnega trenerja ali glasbenika). Za poklicne pripadnike vojske glede na stopnjo čina veljajo starostne omejitve, po katerih ne morejo več delati v vojaški strukturi. Splošna omejitev je 55 let (razen za že naštetih in nekatere druge izjeme). Za častnike z generalskimi čini velja starostna omejitev 57 let. Izjeme pri starostnih omejitvah za poklicne vojake lahko dovoli minister za obrambo. Temeljni pravici pripadnikov po odhodu iz vojske sta pravica do pokojnine in pravica do pokojninskega prispevka za vdove in sirote poklicnih vojakov. Dodatno pokojninsko zavarovanje je za poklicne pripadnike vojske prostovoljno.

6 PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave:

/

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

/

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike:

/

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike:

/

6.4 Presoja posledic na socialnem področju:

Sprejem zakona bo imel pozitivne učinke na položaj pripadnikov Slovenske vojske, saj bosta s predlaganimi rešitvami upoštevani posebnost in zahtevnost vojaškega poklica, vojakom na določenih formacijskih dolžnosti v Slovenski vojski bo omogočeno nadaljevanje vojaške kariere tudi po dopolnjenem 45 letu, poenostavljeno pa bo tudi njihovo razporejanje v ministrstvo in druge državne organe ter s tem zagotavljanje njihove socialne varnosti tudi po koncu vojaške kariere.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja:

/

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Ministrstvo za obrambo bo sprejeti zakon o dopolnitvah in spremembah zakona predstavilo na svojih spletnih straneh.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje tega zakona bo spremljalo Ministrstvo za obrambo. Metodologija za spremljanje doseganja ciljev ni predvidena.

6.8 Druge pomembne okoliščine, povezane z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI ZAKONA

8. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu Državnega zbora in delovnih teles bodo sodelovali:

- mag. Matej Tonin, minister,
- Uroš Lampret, državni sekretar,
- Brigadir Robert Glavaš, načelnik Generalštaba Slovenske vojske,
- Andrej Kavar, v.d. generalnega direktorja DOZ
- Igor Nered, sekretar, Kabinet ministra.

II BESEDILO ČLENOV

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OBRAMBI

1. člen

V Zakonu o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo in 95/15) se v 47. členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Vojaško službo opravljajo tudi pripadniki rezervne sestave, ki so sklenili z ministrstvom pogodbo o službi v rezervni sestavi Slovenske vojske, v času usposabljanja, opravljanja nalog, ki so nujne za zagotavljanje pripravljenosti Slovenske vojske in opravljanja vojaške službe v miru. Pogodbo sklenejo na podlagi prostovoljne odločitve za najmanj eno leto službe v rezervni sestavi. Pripadniki rezervne sestave so se med trajanjem pogodbe dolžni odzvati na vpoklic na usposabljanje, na opravljanje nalog, ki so nujne za zagotavljanje pripravljenosti Slovenske vojske, na opravljanje vojaške službe in na druge obveznosti urejene s pogodbo. Za pripadnike rezervne sestave se temeljno vojaško strokovno usposabljanje izvede po programu, ki ga na predlog Generalštaba Slovenske vojske predpiše minister in je lahko krajše od treh mesecev. Za čas trajanja pogodbe pripada pripadnikom rezervne sestave plačilo za pripravljenost, med vojaško službo pa plačilo za opravljanje vojaške službe. V času usposabljanja, opravljanja nalog, ki so nujne za zagotavljanje pripravljenosti Slovenske vojske in opravljanja drugih obveznosti urejenih s pogodbo, imajo pripadniki rezervne sestave pravice in obveznosti po tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih podzakonskih predpisih, če s predpisi ni urejeno drugače. Med opravljanjem vojaške službe v miru imajo pripadniki rezervne sestave pravice in obveznosti kot pripadniki stalne sestave, razen prepovedi članstva v političnih strankah iz 3. točke tretjega odstavka 88. člena tega zakona. Po opravljeni vojaški službi v miru se pripadniki rezervne sestave lahko najkasneje v petih dneh vrnejo na prejšnje delo in delodajalci so jih dolžni sprejeti. Delodajalci pripadnikov rezervne sestave zaradi službe v rezervni sestavi ne smejo postaviti v manj ugoden položaj.«.

2. člen

V 92. členu se za prvim doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ne glede na določila druge alineje prejšnjega odstavka, lahko vojak, ki izpolnjuje pogoje za poklicno opravljanje vojaške službe, sklene pogodbo o zaposlitvi po 45. letu starosti na formacijskih dolžnostih, ki jih s sklepom določi minister na predlog načelnika Generalštaba Slovenske vojske, za določen čas do 10 let in se lahko podaljšuje, vendar najkasneje do konca koledarskega leta, v katerem izpolni pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po splošnih predpisih, ne glede na čas, za katerega je sklenjena pogodba o zaposlitvi«.

V sedanjem drugem odstavku se beseda »prejšnjega« nadomesti z besedo »prvega«.

V sedanjem petem odstavku se beseda »drugem« nadomesti z besedo »tretjem«.

V sedanjem sedmem odstavku se beseda »drugega« nadomesti z besedo »tretjega«.

Sedanji drugi do enajsti odstavek postanejo tretji do dvanajsti odstavek.

3. člen

V 93. členu se v drugem odstavku beseda »osmega« nadomesti z besedo »devetega«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Vojak, ki je sklenil pogodbo o zaposlitvi iz prvega in drugega odstavka prejšnjega člena ima po izteku pogodbeno dogovorjenega roka, če zaradi starosti pogodbe ne more podaljšati, pravico do razporeditve na ustrezna dela v ministrstvu ali drugem državnem organu. Ob razporeditvi obdrži število doseženih plačnih razredov, ne glede na določbe zakona, ki ureja sistem plač v javnem sektorju. Razporeditev na ustrezno delovno mesto mu je treba ponuditi pisno, in sicer najmanj 15 dni pred pogodbeno dogovorjenim rokom. Če bi vojak po razporeditvi v ministrstvo ali drug državni organ prejel osnovno plačo v nižjem znesku, kot je znesek osnovne plače, ki jo je prejemal do razporeditve, mu ministrstvo do izenačitve izplačuje razliko do zneska plače, ki jo je prejemal do razporeditve.«.

Za desetim se doda nov enajsti odstavek, ki se glasi:

»(11) Pripadnika stalne sestave je mogoče, če s tem soglaša, v primerih iz tretjega, osmega in devetega odstavka tega člena ter tretjega odstavka 94. člena, razporediti na ustrezno delovno mesto na ministrstvu ali v drugem državnem organu za nedoločen čas, brez javnega natečaja.«.

Sedanji enajsti odstavek postane dvanajsti.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

4. člen

(uskladitev predpisov)

(1) Vlada v treh mesecih od uveljavitve tega zakona z njim uskladi Uredbo o pogodbenem opravljanju vojaške službe v rezervni sestavi Slovenske vojske (Uradni list RS, št. 95/02, 122/04, 30/09 in 97/12).

(2) Minister v 3 mesecih od uveljavitve tega zakona izda sklep iz 2. člena tega zakona.

5. člen

(veljavnost)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III OBRAZLOŽITEV PO ČLENIH

K 1. členu:

Za večjo zainteresiranost kandidatov za pogodbeno opravljanje vojaške službi v rezervni sestavi Slovenske vojske bo omogočeno sklepanje pogodb za najmanj 1 (eno) leto (doslej za najmanj 5 let). Enoletne pogodbe bi lahko sklepali s kandidati, ki imajo odslužen vojaški rok ali opravljeno temeljno vojaško strokovno usposabljanje (v nadaljnjem besedilu: TVSU) in osnovno vojaško strokovno usposabljanje (v nadaljnjem besedilu: OVSU) ter imajo ustrezno vojaško evidenčno dolžnost glede na formacijske potrebe enot Slovenske vojske. Glede na pogodbene obveznosti pa se bo s kandidati brez odsluženega vojaškega roka sklepalo pogodbe za obdobje daljše od enega leta. Kriteriji za sklenitev enoletne pogodbe bodo podrobneje določeni v Uredbi o pogodbenem opravljanju vojaške službe v rezervni sestavi SV.

Predlagana je rešitev, da program TVSU za pogodbe za pogodbene pripadnike predpiše minister na predlog Generalštaba Slovenske vojske, kar bo omogočilo, da se program po obsegu, intenzivnosti in trajanju prilagodi pripadnikom pogodbene rezerve, ki so v delovnem razmerju pri drugih delodajalcih, pri čemer se bo zasledovalo cilj, da se doseže enako stopnjo usposobljenosti, kot je to določeno za stalno sestavo SV (zanje TVSU traja najmanj 3 mesece - skladno z desetim odstavkom 88. člena ZObr). Na ta način bi zmanjšali obremenitev odnosov med pripadniki PRS in njihovimi delodajalci v zvezi z njihovo odsotnostjo od delovnega procesa.

S predlagano spremembo se širi tudi nabor obveznosti pogodbenih pripadnikov, s čimer se želi zagotoviti večjo uporabnost rezervne sestave tudi v miru, obenem pa preprečiti prekinitve pogodb zaradi vpoklica pogodbenih pripadnikov v vojaško službo, ki zaradi kadrovske podhranjenosti stalne sestave Slovenske vojske postaja vse bolj stalnica. Poleg opravljanja vojaške službe je v miru s predlaganimi spremembami možen tudi vpoklic na opravljanje nalog, ki so nujne za zagotavljanje pripravljenosti Slovenske vojske, pri čemer bo ostal status pogodbenega pripadnika enak, kot v primeru vpoklica na usposabljanje. To pomeni, da bo pripadnik v takšnem primeru ohranil pravico do odsotnosti z dela, s pravico do nadomestila plače.

Cilj predlagane rešitve je zagotoviti tudi večjo zainteresiranost posameznikov – specialistov s posebnimi civilnimi strokovnimi znanji za vključitev v pogodbeno rezervo. Z delovnopravnega vidika namreč velja za zaposlene pogodbene pripadnike v času vpoklica na opravljanje vojaške službe institut suspenza pogodbe o zaposlitvi. Za takšne specialiste – na boljše plačanih »civilnih« delovnih mestih pomeni vpoklic v vojaško službo izpad dohodka, zato jih to odvrča od namere za sklenitev pogodbe. Tudi sicer so pripadniki rezervne sestave v zadnjih letih večkrat izpostavljali ta problem in so se zaradi izpada dohodka (pre)pogosto odločali za prekinitve pogodbenega razmerja iz osebnih razlogov.

Pripadnike rezervne sestave bi lahko vpoklicali na naloge nižje intenzivnosti doma za krajši čas oziroma za manj kot 1 (en) mesec. Vpoklicali bi jih lahko za opravljanje nalog varovanja vojaških objektov, prijavno nadzorne službe in podporno logističnih nalog ter drugih nalog, če bo to potrebno zaradi razbremenitve stalne sestave Slovenske vojske ali zagotavljanje pripravljenosti Slovenske vojske. Vpoklicali bi jih lahko tudi k izvajanju nalog na

specialističnih področjih, saj bo rezervna sestava zagotavljala strokovnjake specialiste iz civilnega okolja za posamezna področja, ki niso tipično vojaška, vendar pa pomembno podpirajo delovanje enot in se jih zaradi poklicnih kompetenc lahko uporabi za izvedbo nalog Slovenske vojske.

S predlagano dopolnitvijo nove pogodbene obveznosti pogodbenih pripadnikov bo vpoklic v vojaško službo, podrobneje opredeljen v Uredbi o pogodbenem opravljanju vojaške službe v rezervni sestavi Slovenske vojske npr. če je treba stalno sestavo zamenjati za najmanj 1 (en) mesec zaradi njenega angažiranja na zahtevnejših nalogah, kot so mednarodne operacije in misije ali če predhodno porabljeni kadrovski viri stalne sestave ne omogočajo izvedbe povečanega, dalj časa trajajočega obsega dodatnih nalog Slovenske vojske, kot npr. sodelovanje pri varovanju meje, podpora drugim državnim organom ali sodelovanje Slovenske vojske pri zaščiti in reševanju v primeru naravnih in drugih nesreč .

Predlagana dopolnitev dopušča možnost, da se pogodbene pripadnike lahko vpokliče tudi zaradi drugih obveznosti, ki bodo urejene s pogodbo in pred tem določene tudi v podzakonskem predpisu. Z drugimi obveznostmi so mišljene praviloma enodnevne ali nekajdnevne obveznosti, kot na primer obveznost zglasitve na zdravstveni pregled zaradi ponovne ocene zdravstvene sposobnosti za vojaško službo, zaradi zadolžitve z vojaško opremo, zaradi udeležbe na strokovnih seminarjih itd.

K 2. členu:

Zakon o obrambi v 92. členu določa, da kdor izpolnjuje pogoje za poklicno opravljanje vojaške službe, lahko z ministrstvom sklene pogodbo o zaposlitvi, in sicer kot kandidat za vojaka do deset let, ki se lahko podaljšuje za enako časovno obdobje, vendar ne dalj kot do 45. leta starosti. Zakon o službi v Slovenski vojski pa določa v drugem odstavku 61. člena, da pogodba o zaposlitvi za vojaka preneha veljati po samem zakonu z dnem, ko vojak doseže starost, po kateri ne more več delati na formacijski dolžnosti vojaka. Sklepanje pogodb o zaposlitvi za določen čas je specifično za Slovensko vojsko, pri čemer pa kljub zakonsko določenim pravicam, ki jih ima vojak ob dopolnitvi 45 leta, tak sistem ne deluje stimulatивно za povečanje interesa za zaposlovanje v Slovenski vojski, zato je smiselno, da se tak sistem delno spremeni in sicer na način, da se za posebej določene formacijske dolžnosti, ob izpolnjevanju zakonsko določenih pogojev (88. člen Zakona o obrambi), dopusti možnost podaljšanja pogodbe o zaposlitvi tudi po 45. letu.

Slovenska vojska za usposobitev določenih specialistov plačuje zajetne vsote finančnih sredstev. Z dopolnitvijo starosti 45 let pa se jim prekine pogodba o zaposlitvi, čeprav bi svojo dolžnost, glede na izpolnjevanje drugih pogojev za opravljanje vojaške službe, še lahko opravljali v Slovenski vojski. Prav tako se prekinjajo pogodbe o zaposlitvi zaradi starosti 45 let, vojakom, ki so se skozi delo v Slovenski vojski usposobili za delo na deficitarnih formacijskih dolžnostih (informatiki, mehaniki, elektroniki, ...), za katere nadomestno popolnitev Slovenska vojska na trgu dela, tudi zaradi nekonkurenčnosti, ne dobi kadra.

Z nadaljevanjem zaposlitve po 45. letu bi Slovenska vojska reševala problematiko popolnitve deficitarnih formacijskih dolžnosti in ohranjala v strukturi vojake s specialističnimi znanji, ki bi jim v nasprotnem primeru prenehala pogodba o zaposlitvi po 45. letu starosti. S tem bi se povečala tudi socialna varnost za pomemben del zaposlenih vojakov tudi po 45 letu starosti, če bodo izpolnjevali pogoje za zasedbo delovnih mest v Slovenski vojski.

Formacijske dolžnost, na katerih bi se pogodba o zaposlitvi lahko podaljšala tudi po 45 letu, bi s posebnim sklepom določil minister na predlog Generalštaba Slovenske vojske. Pogodba o zaposlitvi se po 45. letu za določen čas do 10 let in se lahko podaljšuje, vendar najkasneje do konca koledarskega leta, v katerem izpolni pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po splošnih predpisih, ne glede na čas, za katerega je sklenjena pogodba o zaposlitvi.

K 3. členu:

V dosednji praksi so se vojaki po 45 letu prerazporejali večinoma na strokovno tehnična delovna mesta (STD) v Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje in druge organizacijske enote Ministrstva za obrambo in na določene proste dolžnosti v Slovenski vojski, če so izpolnjevali pogoje za zasedbo dolžnosti. Strokovno tehnična delovna mesta so v skladu ZSPJS uvrščena v plačno skupino J, medtem ko so vojaki uvrščeni v »uradniško« plačno skupino C, oziroma podskupino C4. ZSPJS v 20. členu omogoča ohranitev plačnih razredov napredovanja samo pri prerazporeditvah znotraj plačne podskupine, izjemoma tudi pri prerazporeditvah v drugo podskupino na istovrstnih oziroma sorodnih delovnih mestih v različnih plačnih podskupinah. Na podlagi navedenega, v dosednji praksi vojaki ob prerazporeditvah praviloma niso ohranjali plačnih razredov napredovanj, ker so bili prerazporejeni iz plačne skupine C v plačno skupino J na po vsebini neprimerljiva delovna mesta, npr. premestitev z delovnega mesta vojaka strelca mitraljezca na delovno mesto skladiščnika ali operaterja v regijski center za obveščanje. Zato so bili na novih delovnih mestih znatno prikrajšani pri plači, saj se jim že doseženi plačni razredi z napredovanji niso prenesli, poleg tega pa so bili prerazporejeni na dolžnosti v plačno skupino J, kjer so izhodiščni plačni razredi znatno nižji od plačne skupine C. Pojasniti je treba, da je pravica do razporeditve oziroma premestitve na drugo ustrezno delo primarna pravica in če se ji vojak odpove, mu v nadaljevanju ne pripadajo nobene druge pravice (na primer odpravnina). Takšna ureditev vojake postavlja v izrazito neenakopraven položaj znotraj sistema javnih uslužbencev in zelo zmanjšuje namen in učinke pravic, ki jih imajo vojaki po prenehanju pogodbe o zaposlitvi v Slovenski vojski. Obstoječa zakonodaja na obrambnem področju sicer omogoča dokaj širok spekter možnosti, ki jih ob dopolnjenem 45 letu vojak lahko uveljavi. Dosedanje izkušnje ob prehodu iz vojaškega v civilni poklic znotraj državne uprave, ko vojak na podlagi veljavnega plačnega sistema izgubi predhodna napredovanja v plačnih razredih, pa se niso izkazale kot stimulative. Prav tako deluje nestimulativno za odločanje za zaposlitev v Slovenski vojski.

S predlagano spremembo tretjega odstavka 93. člena se določa, da bi vojak po dopolnjenem 45 letu ob razporeditvi v ministrstvo ali drug državni organ obdržal število doseženih plačnih razredov, ne glede na določbe zakona, ki ureja sistem plač v javnem sektorju. Če bi vojak po razporeditvi v ministrstvo ali drug državni organ prejel osnovno plačo v nižjem znesku, kot je znesek plače, ki jo je prejemal do razporeditve, mu ministrstvo do izenačitve izplačuje razliko do zneska osnovne plače, ki jo je prejemal do razporeditve. S tem bi vojakom po 45 letu, po tem, ko bi zaključili službovanje v Slovenski vojski, omogočili ohranitev socialnega statusa. Predlagana rešitev bi po oceni predlagatelja imela pomemben vpliv na pridobivanje kandidatov za zaposlitev v Slovenski vojski.

Predvidevamo, da v praksi večina vojakov, ki bi prešli v Policijo ali URSIKS, ne bi bila upravičena izplačila razlike v plači, ker so osnovne plače (Z070) oz. izhodiščni plačni razredi

primerljivi. Bi pa zagotovo do izplačila te razlike bili upravičeni vojaki prerazporejeni na STD delovna mesta (skladiščniki, vozniki, administratorji, varnostniki, ...), ki imajo v osnovi zelo nizka izhodišča in tudi s prenosom plačnih razredov napredovanj ne bi dosegli osnovne plače (plačnega razreda), ki so jo imeli v SV.

Navedena razlika v plači bi se obravnavala kot dohodek iz zaposlitve oziroma dohodek iz delovnega razmerja v smislu določbe pete točke prvega odstavka 37. člena Zakona o dohodnini.

S predlaganim enajstim odstavkom 93. člena se dodatno poenostavlja postopek zaposlovanja pripadnikov Slovenske vojske v ministrstvo ali drug državni organ. Predlagano je, da se razporeditev opravi brez javnega natečaja.

V skladu s 93. členom ZObr imajo pravico do razporeditve na ustrezna dela v ministrstvu ali drugem državnem organu v skladu z določili ZObr naslednje kategorije pripadnikov SV:

- vojak, ki je sklenil pogodbo o zaposlitvi in zaradi starosti po izteku pogodbeno dogovorjenega roka pogodbe ne more podaljšati
- vojak, ki pogodbe o zaposlitvi ne more podaljšati zaradi zdravstvenih ali drugih razlogov, ki niso posledica njegovega krivdnega ali drugega neustreznega ravnanja, in je delal v ministrstvu najmanj 10 leti (4. odst. 93. člen);
- podčastnik ali častnik po izteku pogodbe o zaposlitvi, če je delal v ministrstvu najmanj 20 let (8. odst. 93. člen);
- pripadnik SV, ki mu je zaradi posledic poškodbe pri delu ali poklicne bolezni priznana invalidnost (9. odst. 93. člen);
- pripadnik SV, ki mu je odpovedana pogodba o zaposlitvi, če preneha potreba po dolžnosti, ki jo opravlja, ali če se zmanjša stalna sestava (3. odst. 94. člen).

K 4. členu

Določen je tri mesečni rok za uskladitev Uredbe o pogodbenem opravljanju vojaške službe v rezervni sestavi Slovenske vojske s tem zakonom.

Prav tako je določen tri mesečni rok, da minister na predlog Generalštaba Slovenske vojske s sklepom določi formacijske dolžnosti, na katerih bodo lahko vojaki tudi po 45 letu nadaljevali z delom v Slovenski vojski.

K 5. členu

Določen je običajni petnajst dnevni rok za uveljavitev zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

47. člen (opravljanje vojaške službe)

(1) Vojaško službo opravljajo pripadniki stalne sestave, vojaški obvezniki, ki so na služenju vojaškega roka, ter pripadniki rezervne sestave, kadar so vpoklicani v vojaško službo.

(2) Vojaško službo opravljajo tudi pripadniki rezervne sestave, ki so sklenili z ministrstvom pogodbo o službi v rezervni sestavi, kadar so vpoklicani na usposabljanje ali opravljanje vojaške službe. Pogodbo sklenejo na podlagi prostovoljne odločitve za najmanj pet let službe v rezervni sestavi. V času trajanja pogodbe se morajo udeleževati usposabljanja oziroma odzvati na vpoklic za opravljanje vojaške službe. V času trajanja pogodbe prejemajo plačilo za pripravljenost, med vojaško službo pa plačilo za opravljanje vojaške službe. V času trajanja pogodbe o službi v rezervni sestavi imajo pripadniki pravice in obveznosti, kot jih imajo pripadniki vojne ali rezervne sestave oziroma civilne osebe, ki sklenejo pogodbo za določen čas za delo v vojski, zaradi opravljanja vojaške ali druge službe izven države v skladu s tem zakonom. Po opravljeni vojaški službi se pripadniki lahko najkasneje v petih dneh vrnejo na prejšnje delo in delodajalci so jih dolžni sprejeti. Delodajalci pripadnikov rezervne sestave zaradi službe v rezervni sestavi ne smejo postaviti v manj ugoden položaj.

(3) Minister lahko določi, da se opravljanje določenih del v Slovenski vojski ne šteje za vojaško službo ter da se vojaška služba lahko opravlja tudi na določenih delovnih mestih oziroma delih v ministrstvu ali v drugih državnih organih. Delovna mesta, na katerih se opravlja vojaška služba, se popolnjujejo z vojaškimi osebami, ki imajo v času opravljanja vojaške službe na teh delih pravice in dolžnosti kot druge vojaške osebe v stalni sestavi vojske, podrejene pa so vodji organizacijske enote ali organa, v katerem je tako delovno mesto. Ta določba se smiselno uporablja tudi za inšpektorje za obrambo.

(4) Minister določi pravice in obveznosti delavcev na delovnih mestih ali delih iz prejšnjega odstavka.

(5) Vlada uredi pogoje in način opravljanja službe v rezervni sestavi iz drugega odstavka tega člena ter višino plačila za pripravljenost in opravljanje vojaške službe.

92. člen (pogodba o zaposlitvi)

(1) Kdor izpolnjuje pogoje za poklicno opravljanje vojaške službe, lahko z ministrstvom sklene pogodbo o zaposlitvi, pri čemer se zagotavlja enake možnosti za moške in ženske, in sicer kot kandidat:

- za podčastnika in častnika oziroma vojaškega uslužbenca za nedoločen čas ali določen čas do deset let, ki se lahko podaljšuje za enako časovno obdobje;
- za vojaka do deset let in se lahko podaljšuje za enako časovno obdobje, vendar ne dalj kot do 45. leta starosti.

(2) Kandidat, ki je sklenil pogodbo o zaposlitvi iz prejšnjega odstavka, mora uspešno opraviti vojaško strokovno usposabljanje, in sicer:

- kandidat za vojaka-predpisano osnovno vojaško strokovno usposabljanje v enem letu od sklenitve pogodbe;
- kandidat za podčastnika-šolo za podčastnike v enem letu od sklenitve pogodbe;
- kandidat za častnika-šolo za častnike v dveh letih od sklenitve pogodbe;
- kandidat za vojaškega uslužbenca-osnovno usposabljanje za delo v vojski v enem letu od sklenitve pogodbe.

(3) Če kandidat iz prejšnjega odstavka vojaško strokovnega usposabljanja ne opravi uspešno, pogodba o zaposlitvi preneha veljati v roku 30 dni od datuma, določenega za zaključek usposabljanja.

(4) Uspešno zaključena šola za podčastnike oziroma za častnike se šteje kot opravljen strokovni upravni izpit oziroma državni izpit iz javne uprave. V programih šole za podčastnike in šole za častnike morajo biti smiselno zajete vsebine, ki jih zakon določa za opravljanje strokovnega upravnega izpita oziroma državnega izpita iz javne uprave za javne uslužbence. Uspešno opravljeno osnovno vojaško strokovno usposabljanje za vojaka se šteje kot pogoj za poklicno delo v Slovenski vojski in kandidatom ni treba opravljati še strokovnega izpita.

(5) Kandidat, ki je uspešno opravil šolo za podčastnike ali častnike, organizirano kot višješolsko ali visokostrokovno oziroma univerzitetno izobraževanje, lahko sklene pogodbo o zaposlitvi brez dodatnih pogojev, določenih v drugem odstavku tega člena. Stažiranje v Slovenski vojski se mu všteva v pripravniško dobo.

(6) Kandidatu, ki sklene pogodbo o zaposlitvi za poklicno opravljanje vojaške službe, se v pripravniško dobo všteva tudi čas stažiranja v vojaških enotah med šolanjem oziroma študijem.

(7) Kandidati za podčastnike in častnike ne morejo samostojno opravljati formacijskih dolžnosti, dokler ne opravijo šol iz drugega odstavka tega člena.

(8) Ne glede na prvi odstavek tega člena, se lahko za opravljanje določenih formacijskih dolžnosti sklene pogodba o zaposlitvi za čas, krajši od desetih let. S formacijo se v tem primeru določita vrsta in obseg vojaško strokovnega usposabljanja ter dolžnosti, za katere se izjemoma ne zahteva odslužen vojaški rok.

(9) Pogodbo o zaposlitvi iz prvega in prejšnjega odstavka lahko sklene tudi vojak, ki služi vojaški rok, in ki po izteku vojaškega roka nadaljuje z delom v vojski kot pripadnik stalne sestave.

(10) Pogodba o zaposlitvi za vojaka, podčastnika, častnika ali vojaškega uslužbenca se sklene v pisni obliki in mora vsebovati podatke o pogodbenih strankah, datumu nastopa dela in času trajanja delovnega razmerja. Pogodba lahko vsebuje še druge pravice in obveznosti delavca, lahko pa glede teh napotuje na uporabo zakona oziroma na splošne akte ministrstva. V pogodbi o zaposlitvi se določi tudi obveznost opravljanja temeljnega vojaško strokovnega usposabljanja, če kandidat nima odsluženega vojaškega roka.

(11) Vojaški osebi preneha delovno razmerje na obrambnem področju najkasneje do konca koledarskega leta, v katerem izpolni pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po splošnih predpisih, ne glede na čas, za katerega je sklenila pogodbo o zaposlitvi. Pri tem se upošteva tudi zavarovalna doba s povečanjem oziroma dodana doba iz naslova obveznega dodatnega zavarovanja. Vojaška oseba ima ob prenehanju delovnega razmerja na obrambnem področju pravico do odpravnine kot ob upokojitvi po splošnih predpisih. Odločbo o prenehanju delovnega razmerja izda minister in je dokončna.

93. člen **(pravice in obveznosti med trajanjem pogodbe)**

- (1) Med trajanjem pogodbe o zaposlitvi ima pripadnik stalne sestave:
- dolžnost, da se udeležuje dopolnilnega vojaško strokovnega usposabljanja po predpisanih programih;
 - pravico, da opravi osnovno ali dopolnilno vojaško strokovno usposabljanje po programih, ki niso obvezni, če izpolnjuje zahtevane pogoje.

(2) Pripadnik stalne sestave lahko pogodbo o zaposlitvi iz prvega odstavka prejšnjega člena enostransko odpove, pri čemer mora glede na čas trajanja pogodbe o zaposlitvi ministrstvu vrniti sorazmeren del stroškov osnovnega vojaško strokovnega usposabljanja, če je pogodbo odpovedal pred iztekom desetih let. Sorazmeren del stroškov osnovnega vojaško strokovnega usposabljanja mora vrniti tudi pripadnik stalne sestave, ki predčasno enostransko odpove pogodbo o zaposlitvi iz osmega odstavka prejšnjega člena. Povračila stroškov usposabljanja je pripadnik oproščen v vsakem primeru, če je moral pogodbo o zaposlitvi odpovedati zaradi zdravstvenih razlogov. Sorazmeren del stroškov osnovnega in dopolnilnega vojaško strokovnega izobraževanja in usposabljanja mora vrniti tudi pripadnik stalne sestave, ki je sklenil pogodbo o zaposlitvi za določen oziroma nedoločen čas, pa mu je bila pogodba o zaposlitvi odpovedana zaradi krivdnih razlogov. Sorazmerni del stroškov se pri pripadniku stalne sestave, ki je sklenil pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, ugotavlja kot če bi pripadnik pogodbo o zaposlitvi sklenil za določen čas desetih let. Povračila sorazmernega dela stroškov je pripadnik stalne sestave oproščen, če je v ministrstvu delal najmanj 15 let.

(3) Vojak, ki je sklenil pogodbo o zaposlitvi iz prvega odstavka prejšnjega člena, ima po izteku pogodbeno dogovorjenega roka, če zaradi starosti pogodbe ne more podaljšati, pravico do razporeditve na ustrezna dela v ministrstvu ali v drugem državnem organu. Razporeditev na ustrezno delovno mesto mu je potrebno ponuditi pisno, in sicer najmanj 15 dni pred iztekom pogodbeno dogovorjenega roka.

(4) Če v ministrstvu ali v drugem državnem organu ni prostih del iz prejšnjega odstavka, ima vojak pravico do usposobitve za civilni poklic in pravico do odpravnine, če je delal v ministrstvu najmanj 15 let. Pravico do usposobitve za civilni poklic in pravico do odpravnine ima tudi vojak, ki je delal v ministrstvu najmanj deset let, pa pogodbe o zaposlitvi ne more podaljšati zaradi zdravstvenih ali drugih razlogov, ki niso posledica njegovega krivdnega ali drugega neustreznega ravnanja.

(5) Pravico do usposobitve za civilni poklic iz prejšnjega odstavka obsega pokritje stroškov šolanja ali prekvalifikacije oziroma dokvalifikacije ali druge vrste usposabljanja, ki traja največ tri leta po dopolnitvi 45. leta starosti. Medsebojne pravice in obveznosti med ministrstvom in upravičencem iz tega odstavka se uredijo s posebno pogodbo.

(6) Odpravnina iz četrtega odstavka tega člena se izplača v višini polovice povprečne plače vojaške osebe v zadnjih šestih mesecih za vsako leto dela v ministrstvu.

(7) Če vojak odkloni razporeditev iz tretjega odstavka tega člena, mu po izteku pogodbeno dogovorjenega roka ne pripada pravica do usposobitve za civilni poklic in ne pravica do odpravnine.

(8) Pravico do prerazporeditve, usposobitve za civilni poklic in do odpravnine po izteku pogodbe o zaposlitvi v skladu s tem členom, ima tudi podčastnik ali častnik, ki je delal v ministrstvu najmanj 20 let.

(9) Pripadnik stalne sestave, ki mu je zaradi posledic poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, priznana invalidnost, se razporedi na drugo delovno mesto v ministrstvu ali v drug državni organ, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti oziroma se mu omogoči poklicna rehabilitacija. Če prerazporeditev na drugo delovno mesto v ministrstvu ali v drug državni organ ni možna, oziroma poklicna rehabilitacija ni smotna, se pripadnika stalne sestave začasno, najdalj do pet let, razporedi na formacijsko dolžnost izven operativnih enot. V časučasne razporeditve obdrži plačo, ki jo je imel pred razporeditvijo.

(10) Pripadniku stalne sestave iz prejšnjega odstavka, ki ga niti v petih letih ni mogoče prerazporediti na preostali delovni zmožnosti ustrezno delovno mesto v ministrstvu ali v drug državni organ, preneha delovno razmerje v ministrstvu. Pripadnik stalne sestave ima v tem primeru pravico do odpravnine v višini zadnjih šestih povprečnih plač ter pravice iz naslova zavarovanja za čas brezposelnosti ter pokojninskega in invalidskega zavarovanja, določene s splošnimi predpisi. Odločba o prenehanju delovnega razmerja, ki jo izda minister, je dokončna.

(11) Pri imenovanju v čin ali razred ter poviševanju in napredovanju vojaških oseb se uporablja postopek, določen s tem zakonom. Usposobljenost in uspešnost dela vojaških oseb se ocenjuje s službeno oceno v skladu s pravili službe in kriteriji, ki jih predpiše minister.